

Zene a református liturgiában

Sokszor álltam már különböző emberek kérdéseinek kereszttüzeiben, akik templomi istentiszteleteink zenei sivárságát kifogásolták. Sehogy sem tudták megérteni egyházi vezetőségünknek a zene iránt tanúsított érdektelen magatartását. Más felekezetek —legyen az római vagy görög katolikus avagy evangélikus, baptista— képességeik szerint zenekarral, vagy kisebb-nagyobb kórusokkal igyekeznek az egyházi zene legnemesebb kincseit megszólaltatva a lelkeket fogékonyabbá, az Ige befogadására alkalmasabbá tenni. Ki tagadhatná azt az elementáris hatást, amit egy Händel-oratórium, vagy Bach kantátáinak, passióinak hallgatása gyakorol a gyülekezet lelkére. Hányan elmondták, hogy mikor ezeket a kantátákat, oratóriumokat hallgatják, mennyire átérzik gyarló kicsiny voltukat, és hogy ennek felismerésében elkönyvesednek, majd kibeszélhetetlen vigasztaló és felemelő erőt éreznek a zárókórusok megnyugtató hangjainál. Hiszen kétségtelen, hogy egyes emberekre a szó, másokra inkább a zene hat elemi erővel, s azt hiszem, sokan érezték már közöttünk, hogy vannak a lelki megindulásnak olyan távlatai, amikor a szót súlyosnak, nehéznek, kifejezéstelennek érezzük, és ezen a ponton a zene tudja csak áthidalni a végtelenbe suhanó lélek érzéseit.

[...]

Németországban éppen Luther Márton kezdeményezésére megindult az egyházi zene reneszánsza. Isten kegyelméből a zenei zseniknek valóságos csillaghullása volt az az idő, amikor is egymás után jöttek Pachelbel, Praetorius, Buxtehude, Franck M., Schütz, Gumpelzhaimer, Telemann, a Bach-család, és mint koronája, a nagy kiteljesedés, Bach János Sebestyén és Händel Frigyes. Ez a hatalmas egyházzenei mozgalom vetette meg az alapját annak az óriási zenei felvirágzásnak, amely Haydnt, Mozartot és Beethovent adta a világnak.

Ez a csodálatos zenei folyam nem tudott hozzánk eljutni akkoriban, csak a XX. században, még inkább a mai időkben ismerkedünk meg a protestáns

zenekultúra remekeivel. Lassan feloldódott az egyházi tilalom, amelyet az orgona és a kórus használatára szabott ki, hivatalosan az evangélikusok rózsaszeleki zsinata 1707-ben, míg a reformátusok bögyözi zsinata 1763-ban teszi szabaddá az egyházzene útját. Általában 1720-tól veszi kezdetét az orgona elterjedése templomainkban. Segítségül jött Apáti János, 1829–1851-ig Sárospatakon képezte ki a kiváló orgonászokat s ő látta el az egész országot jól képzett orgonistákkal.

Ma már nem kell attól tartanunk, hogy a pápistaság gyanújába esünk, ha templomainkban jó hangszereket és jó kórusokat szólaltatunk meg Isten dicsőségére. De hogy ezeket megvalósíthassuk, három kérdést kell minél rövidebb úton tető alá hozni 1. a kántorképző felállítása, 2. korálkönyv kiadása, 3. központi énekkar felállítása.

[...]

Szerény véleményem szerint ennek a három problémának a megoldása lenne az első lépés, hogy liturgiánk zeneietlensége, ma már kissé túlzottnak tetsző puritánsága, az ezekből adódó, belső zenei szépségektől megfosztott sivársága fokozatosan megszűnjék. Hiszem, hogy istentiszteleteink mélysége, áhítata jobban kiteljesednék, gyülekezeteink szíve nagyobbra tárulna az Ige gyümölcsöt hozó befogadására, ha a zenét fontosnak tartva, egyházunk vezetősége tiszta szívvel és elhatározó szándékkal, szükségesnek látva ezeknek a sajnó problémáknak megoldását, a megvalósulás útjára tereli, hogy istentiszteletünk méltóbb legyen egyházzenei szemszögből is, az Isten dicséretére.

Akkor talán el tudjuk érni azt az áldásos állapotot, mikor az istentiszteletre sereglő gyülekezet az orgona hangjait hallva, földöntúli ünnepélyességgel telítődve, láthatatlanul száll mind közelebb az Egek Urához. S ahogy az istentisztelet folyamán vezeteti az orgona hangja is a lelkeket, mindig jobban és jobban a töredelmes megalázkodás felé, éppen úgy kimenetelkor az orgonából felcsendülő ujjongó hallelujázás tölti be boldog lelküket, az Ige még teljesebb megélésére.

Budapest, 1958. május 23-án

Ákom Lajos

A miskolci Cantus Firmus Énekkar 35 éve

2015. június 27-én a miskolci Kossuth utcai református templomban zenés istentisztelet keretében, az egykori tagokkal kiegészülve hálaadással emlékezett alapításának 35. év-fordulójára a *Cantus Firmus Énekkar*.

A kórus 1980-ban alakult azt követően, hogy *Veresné Petrőcz Mária* karvezetőt a Tiszánin-neni Református Egyházkerület ének-zeneügyi előadóként alkalmazta. Ő gyűjtötte maga köré a fiatalokat, akik a régi belvárosi parókia egyik helyiségében kaptak helyet a gyakorlásra. A kis társaság *Egyház-kerületi Ifjúsági Énekkar* néven formálódott kórusná. Az indulásban *Berkesi Sándor* is segített, aki többször eljött Debrecenből és bátorította, biztatta, tanította a kis csapatot.

A kezdeti években a kórusvezető csak szigorúan éves munkaterv szerint végezhetette munkáját. A gyülekezeti meghívásokat — a lelkészek alázatos hangú kérelmei alapján — a kerület vezetése engedélyezte. A merev formák ellenére a gyülekezeti kiszállások valamiféle szabadságot jelentettek a 80-as évek megdermedt egyházi életében. Az ifjúsági énekkar eljutott az egyházkerület szinte minden részébe. Az évek során a kórushoz több zeneileg is képzett tag csatlakozott, akik a zenei szakközépiskolában vagy a főiskolán tanultak. A zenei színvonal jelentősen emelkedett, így komolyabb művek tanulásába is bele lehetett kezdeni.

1987-ben rövid időre *Borbélyné Béres Enikő*, majd két évre az egyházkerület újabb ének-zeneügyi előadója: *Szóos Andrea* vette át a veze-

tést. Az 1990-es egyházi választások után alapjaiban megváltozott a helyzet. A szolgálatok szervezésére teljes szabadságot kaptunk és a kórusvezetést ekkor vette át *Szűcs Sándor* főiskolai tanár, aki azóta is irányítja a munkát. Zenei, emberi és keresztyén lelkület tekintetében kórus és vezetője összehangolódott, amit létszámbeli gyarapodás, intenzívebb próbák, igényesebb, nagyobb szabású művek is jeleztek. Külföldi utak és CD-felvételek követték egymást. Az énekkar szoros kapcsolatot alakított ki *Gárdonyi Zsolt*tal is, aminek több itthoni és németországi hangverseny lett a gyümölcse. Az egyházi tevékenység mellett világi meghívásoknak is eleget tettek, az ökomenikus kapcsolatok bővültek, a gyülekezeti meghívások azonban kissé alábbhagytak.

A 90-es évek végén az egyházkerület a kórus támogatására alapítványt hozott létre. Az „ifjúsági” jelzöt elhagyva ekkor lett nevük *Cantus Firmus Énekkar*. Az ének-karban hosszabb vagy rövidebb időt eltöltve eddig legalább 250-en megfordultak. Kiváló egyházzeneészek és orgonisták tartoztak tagjai közé, mint pl. *Andrássy Mátys Gabriella*, *Kántor Péter*, *Varga László*, *Mikesi Tibor*, *Méhes Balázs*.

A kórus repertoárját a reformáció egyházzenei forrásaiból meríti, műsorát az állandóság és a megújulás jegyében alakítja.

Rózsa Tibor

(a kórus-alapítvány kuratóriumának elnöke)